

Home>Taking legal action>Mediation>Mediation In EU countries

Tarpininkavimas ES šalyse

Portugal

Tarpininkavimas Portugalijoje yra vienas iš alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmų kartu su arbitražu ir ieškinių dėl nedidelių sumų teismais (*judgados de paz* – taikos teisėjais). 2013 m. balandžio 19 d. Įstatymu Nr. 9 29/2013 (toliau – Tarpininkavimo įstatymas) sukuriamą nacionalinę tarpininkavimo, kaip vieno iš alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmų, sistemą. Įstatymu nustatomi tarpininkavimui Portugalijoje taikomi bendrieji principai (neatsižvelgiant į ginčo, kuriame tarpininkaujama, pobūdį) ir teisės normos dėl tarpininkavimo civiliniuose ir komerciniuose ginčiuose, tarpininkų ir viešojo tarpininkavimo.

Tarpininkavimo įstatyme pateiktos šios apibrėžtys:

tarpininkavimas – viešųjų arba privačiųjų subjektų atliekamo alternatyvaus ginčų sprendimo forma, kuria dvi arba daugiau ginčo šalių, padedant tarpininkui, savanoriškai bando pasiekti susitarimą;

tarpininkas – nešališka ir nepriklausoma trečioji šalis, neturinti įgaliojimų nei vienai iš šalių, kurioms yra tarpininkaujama, nurodyti, kokia turi būti veiksmų eiga; tarpininko paskirtis – padėti šalims pasiekti galutinį susitarimą ginčijamu klausimu.

Tarpininkavimo ir tarpininkavimo susitarimų pobūdis

Tarpininkavimas pasirenkamas tik **savanoriškai**. Tarpininkavimo procedūra yra **konfidenciali**. Šis konfidencialumas gali būti panaikinamas tik viešosios tvarkos pagrindais, visų pirma siekiant apsaugoti vaiko interesus, arba kai kyla pavojus fizinei ar psichologinei asmens neliečiamybei, arba kai tai reikalinga siekiant taikyti tarpininkavimo būdu pasiektą susitarimą arba užtikrinti jo vykdymą, ir tik tiek, kiek tai praktiškai būtina suinteresuotosioms šalims apsaugoti.

Tarpininkavimo seansų turinio teismas **negali naudoti kaip įrodymo**.

Tarpininkavimo būdu pasiektas susitarimas yra **vykdytinas**, jeigu:

jis susijęs su ginču, kuris gali būti tarpininkavimo dalykas, o teisės aktuose nereikalaujama, kad susitarimą patvirtintų teismas;

šalis yra veiksnios arba turi įgaliojimus sudaryti tokį susitarimą;

susitarimas buvo pasiektas įstatymo nustatytais sąlygomis atlikto tarpininkavimo būdu;

susitarimo turiniu nepažeidžiama viešojo tvarka;

sudarant susitarimą dalyvavo Teisingumo ministerijos tvarkomame sąrašė įregistruotas tarpininkas. Su šiuo sąrašu galima susipažinti [čia](#).

Tarpininkavimo susitarimas, pasiektas tarpininkavimo kitoje ES valstybėje narėje, atitinkančio minėtus a ir d punktus, būdu, yra vykdytinas, jeigu jis taip pat yra vykdytinas pagal tos šalies teisės sistemą.

Sritis, kuriose leistinas ir labiausiai paplitęs tarpininkavimas

Tarpininkavimas leistinas civilinėse, komercinėse, šeimos, darbo ir baudžiamosiose bylose. Pastarosiose trijose srityse veikia viešojo tarpininkavimo sistema, kiekviena sritis turi savo atskiras konkrečias taisykles.

Julgados de paz turi tarpininkavimo tarnybą, kompetentingą tarpininkauti visuose ginčiuose, kuriuose galima taikyti tarpininkavimą, jeigu šie ginčai nepriklauso *judgados de paz* jurisdikcijai.

Tarpininkų statusas

Tarpininkavimo įstatyme yra specialus skyrius, kuriame nustatytos tarpininkų teisės ir pareigos (23–29 straipsniai). Tarpininkai taip pat turi laikytis [Europos tarpininkų elgesio kodekso](#).

Už tarpininkų rengimą atsakingos valstybinės įstaigos nėra; tarpininkus rengia privačios įstaigos, kurias pagal 2013 m. lapkričio 27 d. Ministro įgyvendinimo aktą (port. *Portaria*) Nr. 345/2013 sertifikuoja Teisingumo politikos generalinis direktoratas (*Direção-Geral da Política de Justiça*).

Tarpininkavimo sąnaudos

Už naudojimąsi **sutuoktinių taikinimo paslauga** kiekviena byloje dalyvaujanti šalis privalo sumokėti 50 EUR, išskyrus šiuos atvejus:

jeigu buvo skirta teisinė pagalba;

jeigu pagal civilinės globos procedūros teisinės sistemos (port. *Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) 24 straipsnį byla buvo perduota tarpininkavimui teisminės institucijos sprendimu;

jeigu šalių prašymu arba joms sutinkant jos buvo teisminės institucijos sprendimu nukreiptos tarpininkavimo paslaugai gauti arba vykstant vaiko apsaugos procedūrai šalis tarpininkavimo paslaugai gauti nukreipė vaikų apsaugos komisija.

Naudotis **viešojo tarpininkavimo baudžiamosiose bylose paslauga** galima nemokamai.

Už naudojimąsi **viešojo tarpininkavimo darbo bylose paslauga** kiekviena byloje dalyvaujanti šalis privalo sumokėti 50 EUR, nedarant poveikio nuostatomis dėl teisinės pagalbos skyrimo.

Reikia sumokėti ne tik šiuos mokesčius už viešojo tarpininkavimo paslaugas – **šias paslaugas teikiantys registruoti tarpininkai taip pat taiko mokesčius**; sumos yra nustatyto dydžio, tačiau priklauso nuo to, ar buvo pasiektas susitarimas ir kokių priemonių buvo imtasi susitarimui pasiekti.

Jeigu **tarpininkavimas atliekamas taikos teismuose** (port. *judgados de paz*) ir jeigu pasiekiamas susitarimas, kiekviena šalis privalo sumokėti 25 EUR.

Privataus tarpininkavimo išlaidas nustato šalių pasirinktas tarpininkas.

Kita naudinga informacija

Už viešojo tarpininkavimo reguliavimą atsakinga valdžios institucija yra Teisingumo politikos generalinis direktoratas (DGPJ) – jo Alternatyvaus ginčų sprendimo biuras (port. *Gabinete de Resolução Alternativa de Litígios* – GRAL). [Teisingumo politikos generalinis direktoratas](#). Teisingumo politikos generalinis direktoratas neteikia informacijos, kaip rasti tarpininką, tačiau jis tvarko [viešojo tarpininkavimo tarnybose dirbančių tarpininkų sąrašus](#). Remiantis viešojo tarpininkavimo teisės aktais, kai priimamas sprendimas kreiptis dėl tarpininkavimo, tarpininkas parenkamas automatiškai.

Paskutinis naujinimas: 17/01/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.